

Sergi Barnils: «Les crítiques destructives ajuden a perdre la por»

El pintor diu que «s'ha de fugir del que agrada a tothom»

Buscar l'esperit a través dels pinzells. Fugir del que és terrenal. Pintar amb els ulls tancats, per mirar més a dins que a fora. Sergi Barnils (Bata, Guinea Equatorial, 1954) -que té l'exposició [Maran Ata](#), basada en textos bíblics, a l'Espai Volart 1 de la Fundació Vila Casas fins al 26 de març- treballava pintant a Itàlia. Tenia èxit. Però sabia que no feia el que realment volia fer. Va agafar un quadre i al darrere hi va escriure: "M'he cansat de pintar com un bon nen". Des de llavors aposta per una sola direcció: la coherència.

L'art té el poder de treure't del pou?

A mi me n'ha tret, eh? Estava en un pou existencial. No era feliç, estava enrabiad amb tothom. El que passa és que no només va ser l'art, també va ser aquest fonament espiritual que identifico amb déu. Em va il·luminar per dins. Hi va haver una catarsi. No estava conforme amb res, estava amb gent però em sentia sol.

Això passa a molta gent, avui en dia.

Sí. Era un buit existencial. A dins em faltava transcendència.

Per fora ens omplim molt, però a dins estem buits.

Cadascú té la seva versió, però jo sóc creacionista: crec que tot ha tingut un principi. La ment intel·ligent ho ha creat tot i ho ha fet tot per amor. I l'obra culminant de la seva creació hem estat nosaltres. Quan nosaltres decidim viure sense ell, ens falta l'essència. Estem espiritualment morts. Quan ens el mirem i volem rebre aquest amor que ve d'ell, ens comencem a omplir. Això és el que vaig experimentar. Quan estava d'esquena a déu era infeliç, quan hi vaig tenir una relació cara a cara, em vaig començar a il·luminar. Renoir, que no sé si hi creia o no, deia que a la història de l'art, les obres fetes per pintors que tenien aquesta idea de la divinitat, que anaven de la mà de déu, transpiraven una serenitat i un perfum etern que ell no havia vist en obres de persones que en renegaven. Deia que l'art i la religió haurien d'anar lligats. L'experiència ens ho ensenya: hi ha hagut obres monumentals, des de Bach o Händel, que han rebut aquesta inspiració.

Si dius que has rebut amor, també n'hauràs de donar.

Sí. Ell és la font. Primer hi anem morts de set a beure aigua. Després als altres els diem: ei, veniu a les aigües perquè se us calmarà aquesta set interior que teniu. És set d'amor. Al món no hi ha amor. Recordo que abans em costava molt més donar-me als altres, quan estava en aquella crisi existencial.

Quan estaves en plena crisi, pintaves?

Sí.

Anaves en contra teu?

Es notava a l'obra. En primer lloc, els colors eren tots foscos.

Com et vas adonar que no eres coherent?

Un dia estava pintant. Vaig posar l'emissora de la ràdio i uns protestants parlaven de la Bíblia. I notava que cada verset que pronunciaven m'il·lusionava.

Què deien?

Per exemple: veniu a mi els que esteu cansats i atribulats que us faré descansar. Recordo que hi va haver un procés dolorós: em vaig haver d'humiliar.

Per què?

El meu ego era tan gran que no deixava espai.

Hem de ser humils?

Sí. Vaig caure a terra. Em vaig desplomar, literalment. Amb les pintures, els pinzells i tot. I el primer que em va venir al cap va ser demanar perdó.

Per què?

Primer per haver viscut d'esquena a aquest que em volia estimar tant. Que és com un pare que durant anys i anys diu: escolta, fill, t'estimo. I el fill diu: no, no, no. Li vaig demanar perdó per això. Per haver-li dit que no durant dècades.

Per què creus que deies que no?

És l'orgull que tots portem a dins. Voler anar a la nostra i pensar que els deus som nosaltres. I que

hi ha un ser suprem que si li fem massa cas, ens limitarà la nostra llibertat. Però en el fons, com més t'apropes a ell, més lliure ets. Jo era un esclau i ara sóc lliure.

De què eres esclau?

De mi mateix. El cap, el rancor. Estava sempre enfadat amb tothom. El ressentiment.

Això es veu molt.

Però si aconsegueixes anar-te alliberant d'aquest esclavatge, et sents molt millor.

La religió catòlica no està gaire ben vista.

La Bíblia és l'única direcció: no hi ha jerarquies eclesiàstiques, no hi ha autoritats religioses, no hi ha el poder de l'església que ho controla tot.

Hi ha hagut força polèmiques amb mossens pederastes.

Però hi ha un canal que et lliga directament amb déu, i més enllà de tots aquests entrebancs humans, és llavors quan comences a respirar.

Has hagut d'aprendre a dir que no.

Sí, perquè veia que si no ho feia, l'obra se'n ressentia. Els col·leccionistes estaven acostumats al que feia, que és el que el galerista venia. Però jo no hauria evolucionat. I en l'art hi ha d'haver una evolució, si hagués mantingut aquesta seguretat, s'hauria ofegat. Kandinski deia que hi ha un tipus d'art ja neix mort, perquè és l'art de conveniència. Vaig tenir problemes i els tinc encara amb galeristes que voldrien que fes allò que el gran públic aplaudia. Això ha passat a molts pintors.

I amb escriptors i músics.

Has de renunciar a la comoditat.

I t'has de saber escoltar.

A tu i als altres. I si són comerciants de l'art, tenir en compte que van a favor d'allò que va en benefici d'ells mateixos i no del teu esperit lliure.

Has de ser valent.

Sí. Ara estic trobant que m'estan girant l'esquena. He treballat més de vint-i-cinc anys a Itàlia. De cop i volta vaig agafar un quadre i vaig posar: "Ja m'he cansat de pintar com un bon nen". Ho vaig posar al darrere. Vaig començar a pintar amb energia, sense voler agradar a ningú. I ha sortit una obra magistral, que ara anirà a una exposició a Itàlia. Els galeristes s'espanten davant d'això.

Trenques els esquemes.

Ho trenco tot.

Pintes amb els ulls tancats.

Sí. És més autèntic. A la vida tot trencament costa. Els impressionistes van haver de patir molt. Els escopien als quadres, perquè van haver de trencar la tradició.

Si t'escopissin en un quadre, continuaries sent coherent amb tu?

Encara m'estimularia més.

Que et critiquin vol dir que vas bé?

Les crítiques destructives poden ajudar molt.

A què?

A perdre la por. Recordo que fa tres o quatre anys va venir una persona a l'estudi. I jo ja veia el que em va dir, però em va fer molta ràbia que ho digués.

Què et va dir?

Que la meua pintura era massa geomètrica. Feia massa olor de cubisme. No entenia gaire en art, però em va dir "tot és molt punxegut". Em va empijar molt. Gairebé el trec de l'estudi.

Però que t'enfadessis tant volia dir alguna cosa.

Després vaig veure allò m'havia salvat. A partir d'aquell dia l'obra va començar a ser més orgànica.

A vegades quan ens empenyem per alguna cosa és perquè hi ha una part de raó.

Sí. I això em va fer millor. Quan ve algú i em critica penso: aguanta, no explotis, que acabi el seu argument. I després madura-ho i segur que en trauràs coses bones. Sempre és així.

Abans et deia que t'has d'escoltar a tu mateix, però també als altres.

Però en canvi les crítiques en què t'ensabonen massa i et diuen "oh, que maco", no serveixen de gaire, eh? No et fan progressar.

Al contrari, et poden estancar.

Et pots quedar allà anquilosat, fent sempre el mateix i no evoluciones.

L'aplaudiment és perillós?

Sí. Per exemple, em va molt bé que aquí, al meu país, ara comencin a veure'm. No m'han fet mai cas.

Això t'anava bé?

Sí. En primer lloc, perquè me'n vaig anar a fora. I vaig anar a parar, i no és casualitat -perquè no hi crec-, al país més adequat per les arts plàstiques, que és Itàlia. He treballat i après molt. Si aquí m'haguessin aplaudit des del primer moment, no hauria fet aquest pas. Ara començo a treballar a aquí. El que passa és que aquí som molt de si ja et coneixen en algun altre lloc, ja et comencen a fer cas. Si no, no. També vaig veure que el meu gest els costava d'entendre. Això també és un avantatge. Quan fas una pintura que agrada a tothom, ja no vas bé. Hi ha d'haver trencament. La gent s'ha de plantejar coses. Has de provocar. A Itàlia abans feia coses molt com diuen ells *refinatto*, molt ben compost. Que agrada a tothom. S'ha de fugir del que agrada a tothom. A mesura que et fas gran, aquesta postura costa més. Perquè se suposa que vols estar més còmode. Em passa el revés: com més gran em faig més rebel sóc. En canvi quan era més jove era més obedient.

Deu tenir una part bona, això.

És bo per a l'art i per a la teua vida.

I els altres?

No pots agradar a tothom. El meu pensament com a creient tampoc agrada. A Itàlia m'han fet callar més d'un cop. No agrada que parlis d'aquests temes, en general.

S'ha de respectar.

Hi ha gent a qui no li agrada i si hagués de fer cas a totes aquestes ganyotes que a vegades em fan, no em podria expressar lliurement.

Què creus que és el que fa més falta a nivell humà?

Ens omplim la boca de la paraula tolerància, però quan es parla de coses essencials, aquestes veritats bíbliques, a la gent no els agrada. Quan descrivia aquest quadre que tracta sobre la fi dels temps, i hi ha trons i guerra, a ningú li agrada escoltar-ho.

Perquè a ningú li agrada el dolor.

Costa molt pensar que déu, que se suposa que és bo, no pari el dolor. Si ell és el gran controlador, per què no para tots aquests terrabastalls, per què deixa que pateixi tanta gent. Això és un misteri. Jo respecto la seva manera de fer les coses.

T'escapes de la raó.

M'agrada pintar amb els ulls tancats. Quan els obro massa, les formes ja són encarcarades.

T'agrada mirar més a dins que a fora?

Sí. Surt massa encarcarat quan miro a fora.

T'interessa més el cel que la terra?

Hem de tocar de peus a terra però no mirar a terra. Tocar de peus a terra, però mirar enlaire. Tocar de peus a terra i mirar a terra és per agafar una depressió.

Sergi Barnils